

# POGAJAJ BÓH

## ČASOPIS EVANGELSKICH SERBOW

6. číslo · ISSN 0032-4132

Budyšin, junij 1985

Lětnik 35

Hrono za junij:

### Wutrobnje lubuju ja tebe, Knježe, moja sylnosć

psalm 18,2

„Praj: Džakuju so!“ smy drje wšitycy hižo džěsću prajili, hdyž nochcyše so za dostaty dar džakować. Čehodla pak nochcedža so džěći džakować abo tež „prošu“ prajić? Myslu sej – a to wotpowěduje tež mnohim wobkedźbowanjam ludźi wokoło mje –, zo wothladaja sej džěći tež to kaž mnoho druhého wot staršeju a dorosćenych scyła.

Zamóžeš ty ponižnje druhého wo pomoc prosyć? Abo sy hordy a prajiš: Ja nikoho njetrjebam! Potom njetrjebaš poprawom tež Boha Knjeza, kotryž je so čłowjek stał, zo by nam čłowjekam pomhał a zo bychy sej ludžo mjez sobu pomhali. Stož pak njeje ponižny k prošnju, je hišće wjele mjenje ponižny k džakowanju.

Podla chwaljenja, wuznaća winy a prošnja je džakowanje jedna ze štyrjoch formow modlenja. Modlu so jenož potom prawje, hdyž činju to ze wšěmi štyrjomi formami. Najwjace ludźi měni, zo je modlenje jenož prošnje, haj, woni žebrija najstajnosći Bohu do wušow. Tajcy ludžo zabudu potom najbóle tež, so Bohu džakować.

18. psalm je wulka džakna modlitwa. W přenjeji rjadce rěka: „Za mištra chóra. Wot Dawida, Knjezowego wotročka, kotryž spěwaše za Jahwe słowa tutoho spěwa, jako bě Jahwe jeho wumóžil z ruki jeho njeprěćelow a z mocy Saula. Wón rěčeše...“ A potom scěhuje naše hrono. Hač do štwórteje rjadki džakuje so wón Knjezej a chwali jeho z tym, zo dawa jemu krasne mjena kaž: moja skała, mój hród, mój wumóžnik, mój Bóh, moje wysoke město... moje hrodzišćo.

Wot pjateje rjadki pak dopomina so na strachi, kotrymž je džakowano Knjezowej sylnosći wučeknył. To słuša k džakowanju, zo so na dobroty dopomnu, kotrež sym nazhonil. To bě scyła zmysl nabožnych swjedženow ludu Božeho, zo so dopominachu na Bože dobroty. Na swjedženju „zelenych hětow“ (Sacharija 14,16) na příklad twarja sej Židža hišće džensa tajke hěty w zahrodze, zo bychy so dopomnili na to, kak su w tajkich bydliłi při pućowanju přez pusćinu. Tež židowske jutry – passawjedžen – su tajki džakny swjedžen: Lud Boži dopomina so na to, kak je Bóh jón wuswobodil z egyptowskeho wotročstwa, a džakuje so tak swojemu Bohu.

Tež naše cyrkwinske swjedženje njejsu ničo druge hač džakne wopominanje wulkotnych skutkow Božich na nas w našim Knjezu Jězusu Chrystusu. Džakujemy so Knjezej za jeho dobre dary!



## SERBSKI · CYRKWINSKI · DŽEŇ

Zetkamy so 22. a 23. junija we Wulkich Ždžarach pod hesłom „Dajće słowu Chrystusowemu mjez wami bohaće bydlić“

### Sobotu, 22. junija 1985

14.00 hodź. Zhromadźimy so we Wulkoždžarowskej cyrkwi.

14.30 hodź. Přednošuje dr. Jan Rawp z Budyšina wo stawiznach a wo wuznamje serbskeje cyrkwinskeje hudźby. Přizamknje so kofej a bjesada.

### Njedzelu, 23. junija 1985

10.15 hodź. Swjedženske kemše z Božim wotkazanjom (prěduje farar Pjeh z Berlina). W samsnym času kemše za džěći. (Chcemy z kemšemi dočakać na bus z Budyšina, kiž tam wotjědže w 9.25 hodź. a je w 10.17 hodź. we Wulkich Ždžarach.)

12.00 hodź. wobjed a připołdniša přestawka

14.30 hodź. popołdniša zhromadźizna z informacijemi a přednoškami

16.11 hodź. wotjězd busa do Budyšina

Přijědźće wšitycy na tutón wjeršk w našim cyrkwiskim žiwjenju!

Nětko pak njerěka w našim hronu, zo so Knjezej džakujemy – cyły psalm je džakny psalm –, ale my prajimy z našim hronom: „Wutrobnje lubuju ja tebe, Knježe, moja sylnosć.“ Druheho lubować je najlěpši džak, kotryž móžemy jemu wopokazać.

To plaći tež nawopak: Hdyž njepraju druhemu hižo: „Džakuju so“, potom započina lubosć hižo chablać abo je snadź hižo mrtwa. Tež za mandželskich to plaći. Džak za lubosć jako džak, to je dialektiska jednota, to słuša hromadze, to jedne to druge dopjelnja a posylnja a wobnowja a dzerži.

Druhi džěl našeho hrona dyrbymy tež dokladnje rozpominać. Je Knjez woprawdže twoja sylnosć? Abo spuščješ so radšo na swoje mocy? Luther praji w swojim wukladowanju přenjeje Božeje kaznje we Wulkim katechizmje z lěta 1529: „Na čož ty nětko (praju ja), twoju wutrobu powěšeš a so spuščješ, to je

poprawom twój bóh... To dyrbju ja trochu bursce rozklasć, zo by so zrozumiło a wobchowalo... Někotry je, kiž sebi myslí, zo ma Boha a wšeho dosć, hdyž ma pjenjezy a kubla, spuščša so na to tak prosće a chroble... Hlej, tón ma tež swójeho boha, tón rěka mamón...“ Sylnosć tajkeho čłowjeka je jeho zamóžnosć, sam tak wjele kaž móžno za zawěsćenje swójeho žiwjenja činić, a jeli mjenuje so křesćan, swoju nabožinu a swójeho boha takrjec jako přicpěwk měć, jako něšto, štož jeho pyši a štož jemu samo hišće pomha, zemske bohatstwo rozmnožeć...

Štož woprawdže z wutroby, z lubowaceje wutroby měni, zo je Bóh jeho sylnosć, tón ma druge žórła žiwjenja hač materialne kubla, tón je z toho žiwu, zo je žiwjenje darjene, darjene wot Boha a sobučłowjekow, dokelž je so Bóh čłowjek stał. Tajki čłowjek staja swóje mocy potom do služby žiwjenja za druhich. Cyril Pjeh



## Měrcin Nowak- Njehorňski – 85 lět

Na wuměnkú je – tola nihdy na wotpočinku. Ze znatej mudrosću wě sej rozdźelić čas za molowanje, za pisanje, za wopyty a rozmołwu a skónčnje tež za swoju zahrodku, mjeztym zo so mandželska swěru stara wo dom a dwór. Dobry měr knježi pola Nowakec, měr, kiž je so drje wuchował z dawnych časow, jako běše Njehorň a cyły Budyški kraj serbski, hišće ryzy serbski.

Tehdy chodźachu „štundarjo“ po kraju, rozwučuju lud, jón troštuju a pokojejo ze słowami Swjateho pisma. Njehorňčenjo zhrmadžichu so na Nowakec statoku a čitachu Bogackeho „Šackašćik“ a z Arndtowych „6 knihow wo wěrnym křesćanstwje“. Mać Měrcina Nowaka běše tehdy poslednja pačerska holca Hrodzišćanskeje wosady w serbskej drasće. To bě lěta 1880; dwaceći lět pozdžišo, 13. junija 1900, popođnju w dwěmaj, porodži syna Měrcina, kotryž wosta njekřćeny na dołhe lěta, dokelž so nan njeznjese z fararjom Mrózakom w Hrodzišću. Nan bě sej natwaril swój wołtar doma a swjećeše njedzělu z domjacymi před nim kemše. Hišće džensa chowaja so pola Nowakec mnohe předarśke knihy ze štundarskeho časa a stej tam nanowy wołtar.

Skónčnje pak přidźe tež Měrcin Nowak do „Hrošća“ kemši, a w nowejkrasnje swěćitej a wosadže powědatej



Měrcin Nowak-Njehorňski

cyrkwi bě wjetše wuměłstwo widzeć dyžli domjaca postawa Thorwaldsenoweho Chrystusa, kotruž bě nan z ludowymi barbami porjenši: wulkej pisanej woknje, kotrejž so w rańšim swětle

wo narodže Zbožnika a wo přních swjatkach. To drje bě přenje zetkanje Měrcina Nowaka z „wulkim“ tworjacym wuměłstwom. Je woknomaj swěrnny wostał, Rysuje kaž wonej z połnymi barbami, jasnje, po přirodže – a tola je ideal předstajeny. Lud jeho mólbam rozumí, tak kaž rozumí woknomaj swojeje cyrkwy. A jenož to plaći pola Měrcina Nowaka-Njehorňskeho.

Mjeztym namakamy tež w Hrodzišćanskej cyrkwi wuměłstwo z jeho ruki – po jeho naćiskach wušiwašej jeho soťe wołtarne ruby. Hdyž leži na tutej drohotnych serbskich rubach tež serbska wołtarna kniha, potom staj tež Nowakec mandželskej mjez kemšerjami jako najswěrnijšej ze wšěch. Sedźitaj w cyrkwi stajnje na lěwej łubi – wšako bychy tam přeco Njehorňčenjo sedźeli.

Hišće wjele bychmy móhli pisać wo našim jubilaru: wo jeho pomocy za nas ewangelskich Serbow, wo jeho mnohich hodownych wobrazach, na kotrychž so narodži přeco serbski Jězus, wo jeho přecelstwje z fararjomaj Janom Křižanom (kiž jeho z Martu Sołćic 1941 w Budyšinku zwěrowa) a Božidarom Dobruckim... Snadž pozdžišo...

K pjećawosomdžesaćinam přejemy Měrciněj Nowakej-Njehorňskemu, zo by Bóh Knjez jemu dał strowotu a dobre mysle při tworjenju za naš serbski lud.  
Jan Malink

Gerat Lazar:

## Stawizny serbskich cyrkwinskih dnjow – 1968

Wón steješe zaso w znamjenju wulkeho cyrkwinskeho jubileja, kiž bě wosebje wažny tež za našu Lužicu: 1000 lět wobsteji Mišnjanske biskopstwo, a z tym bu zdobom tež zakladny kamjeń položený za misionstwo mjez Serbami. Wosebitu zaslužbu měješe pozdžišo biskop Beno, kiž je w lěće 1076 w Hodžiju Boži dom natwaril, přenju cyrkwej w serbskim kraju. Po tradiciji je sam husćišo w Hodžiju přebywał a je samo jeho mać Becela tam bydliła. Wo wšěch tutej wěcach rěčachmy w Njeswaćidle sobotu popođnju. Dobry wědomostny přednošk wo stawiznach Mišnjanskeho biskopstwa měješe studentka bohosłowstwa Renata Kralec z Hućiny.

Cyrkej běše njedzělu dopođnja woprawdže kopata poľna serbskich kemšerjow. Rakečanske pozawny piskachu. Swjedženske předowanje měješe Klukšanski farar Pawoł Wirth, kotrejž załoži na epistolu tuteje přenjeje njedzěle po swjatej Trojicy z lista swj. Jana na 4. stawje: „Bóh je lubosć, a štóž w lubosći wostanje, tón wostanje w Boze a Bóh we nim.“ Zaso běše naš česćeny bratr Kristián Pavel Lanštják, senior (superintendent) w Praze, mjez nami a nam na wutrobu kladžeše, Bože słowo lubować, kaž su to naši serbscy wótcojo činili. Tež cyrkwinska wyšnosť – Drježdžanski Krajnocyrkwinski zarjad, Zhorjelske konsistorstwo a Budyska němska superintendentura – běše zastupjena přez krajneho cyrkwinskeho radu Henckela, přez konsistorialneho radu Juergensohna a přez noweho Budyskeho superintendenta Arnolda, kiž wuwjedže, zo běše sebi hižo předy jónu předewzał, jako bě hišće z fararjom w Mišnjanskim kraju, na serbski cyrkwinski džen sej doječ. A nětko je so tute jeho přeće dopjelniło.

A jako superintendent serbskich wosadow a Njeswaćidski farar witaše nas lubje naš česćeny bratr Gerhard Wirth, pola kotrehož běše druhi raz cyrkwinski džen z hosćom.

W připođnišej přestawce běchmy wonka před Božim domom, zo bychmy w Božej stwórbje spěwali a so wjeselili. Derje, zo bě wótrěrčak natwarjeny, zo móžachmy wšo derje rozumić, štož so nam powědaše wo sławnych mužach wosady w přjedawšich časach. Tam smy so zeznali z Jurjom Mjenjom, Janom Hajncu, Gustawom Hatasom, Jurjom Jakubom a Janom Wałtarjom. Wosebje hnujace bě mjez druhim, štož je nam abiturient Handrij Wirth ze zapiskow fararja Jurja Mjenja wo zapalerju Janu Wjeńce a jeho kóncu na šćepowcu čitał. Njemóžu wšitkich mjenować, kiž před mikrofonom stejachu a nam něšto powědachu. Wuzběhnyć chcu jenož, zo naš bratr Maks Martin ze Šćeńcy – a to z hlowy! – spěwaše nimale wšě 25 štučkow Hatasoweje basnje wo Wóspřim hermanku.

Hłowna a kónčna zhrmadžizna so zahaji z přednoškow dr. Arnošta Wirtha wo zwiskach mediciny a teologije. Na jara zrozumliwe wašnje slyšachmy wo bososći čłowjeka před chorosću a smjerću. „Stupmy so“ – tak přednošowar wuwjedže – „tomu napećo! Dajće nam lékarjam składnosć, wam wěrnosć prajić. Potom móža lékarjo a duchowni zhrmadnje was na prawe čłowjeske a křesćanske wašnje wostarać!“

Z rjada ekumeniskich hosći nas postrowištaj farar Bizik wot Słowakskeje cyrkwy a farar Walach wot Šleskeje cyrkwy Augsburgskeho wěrywuznača w ČSSR. Napominaštaj nas wšitkich, sej wěru a rěč svojich wótcow česćić. A potom porěča hišće z katolskeje strony kanonik Andricki z Budyšina. Tež wón

napominaše k prawej lubosći. Hdyž lubujemy Jězusa, jeho słowa a jeho skutki, tak dyrbymy so wězo tež mjez sobu lubować. My ewangelscy a katolscy křesćenjo stejimy w času, hdyž so wo to prócujemy, to stare a škódně za nami wostajić, zo by Chrystusowa cyrkwej we wšej swojej pisanosći byla Boža služownica tudy na zemi.

Zaso běchmy rjany, derje přihotowany a wuhotowany cyrkwinski džen dožiwili. My běchmy kaž přeco jara džakowni.



Konfirmandka, za „Pomhaj Bóh“ zhotowil Měrcin Nowak-Njehorňski (1985)



### Chorwat – Krabat

W tutym měsacu zetkamy so zaso na Serbskim cyrkwinskim dnju, a to tónkróć we Wulkich Ždžarach. Štož slyši mjeno Wulke Ždžary, myslí drje na Hórnikočanski jězór, při kotrymž kóždě léto syły ludźi wočerstwjenje pytaja. Za Serbow pak je mjeno tuteje wsy zwjazane z Krabatom, z dušnym serbskim kuzlarjom. Powěda so, zo je so jako chudy serbski hólc w Jitku pola Rakec narodzil. Kuzlarjenje je nawuknył w mlyně w Čornym Chołmcu. Ze swojimi činkami je sakskeho krala z rukow Turkow wuswobodzil. Za to darił tón Krabatej wjes Wulke Ždžary. Tu Krabat hdys a hdys na dobro chudych serbskich ludźi kuzlarješe. Jako bě wumrěl, pozběhny so nad jeho rowom běly kolp jako znamjo, zo su Krabatej hrěchi, kiž su z kuzlarjenjom zwjazane, wodate.

Tak su sej Serbja powědali. Su pak sej to wšo wumyslili, abo je na tym něšto wěrne? W cyrkwinskich knihach katolskeje wosady w Kulowje je zapísane, zo zemrě léta 1704 we Wulkich Ždžarach wyšk Jan Schadowitz, rodzeny w Chorwatskej (Južnosłowjanska). Pochowany je w Kulowskej cyrkwi.

## Naše nowiny a časopisy před 100 lěta

Z Bukec nam wozjewja, zo ma so na swjedženju Jana, 24. junija, tam misioniski swjedźeń serbskeho wokrjesneho misioniskeho towarstwa wotdźeržeć. Přédować budžetaj knjez farar Měto z Huski na serbskim a knjez diakonus Rjenč z Ketlic na němiskim kemšnju. Nadźijamy so, zo budže naš rjany Boži dom na tajkim wosebnem swjedženju wjele hosći hospodować.

Serbske Nowiny,  
sobotu, 13. junija 1885

### Z Budyšina

Roznošenje knihow, wot serbskeho lutherskeho knihowneho towarstwa na zańdžene léto wudatych, je so w tych dnjach započalo. Mjez nimi su zaso woběrnje rjane předowanja k. fararja Jakuba w Njeswačidle z napisom „Knjezowa modlitwa“, to su předowanja wo swjatym wótčenašu, kaž tež powjetšeny druzi wudawk tych modlerskich knihow, kiž su pod swojim napisom „Domjacy wołtar“ po wšěch Serbach bohabće rozšěrjene a z poľnym prawom jara lubowane. Tutón druzi wudawk „Domjaceho wołtarja“ so nic jenož znutřkownje přez wjele wjetše bohatstwo modlitwow, ale tež wonkownje přez wjele rjenišu bělu papjeru a přez wjele wjetše, jasnije pismiki před swojim přjedawšim přinim wudawkom tak wuznamjenja, zo je nam kaž dźiw, zo móže so njesobustawam za poldra hriwny přédawać. Wšitcy, kiž su hižom w léce 1884 sobustawy towarstwa byli, dostawaju tak, kaž je nětko widžeć, za swój přinošk jeneje hriwny za 2 hr 73 np. knihow. Teho dla so pak tež stanje, zo někotry sobustaw lubjerad a dobrowólne swój přinošk z lubosću a džakownosću powjetšuje, kaž tež, zo ma tuto z Boha tak požohnowane towarstwo nětko hižom přez 3 000 sobustawow. A hižom zaso je rjana črjoda nowych sobustawow přez poselnika Hatasa swój přistup wozjewila.

Serbske Nowiny, 2. meje 1885

Sakski kurwjerch Awgust Sylny bě chorwatskemu wyškje kublo a wjes Wulke Ždžary darił jako džak za to, zo bě tón jeho we wójnje přećiwu Turkam z njepracelskich rukow wuswobodzil (bjez kuzlanja). Hač do swojeje smjerće bě Chorwat w tutej małej a chudej serbskej wjesce žiwy. Kemši chodžeše do Kulowa, dokelž bě katolski. Za serbski lud bě wony knjez, rodzeny w dalokim kraju, něšto wosebite a cuze. A tak powědachu sebi wo nim wšelake stawiznički. Z cuzeho Chorwata nasta dušny serbski kuzlar Krabat.

Što pak je po Chorwaće-Krabaće zwostalo? Wjesna korčma we Wulkich Ždžarach rěka džensa hišće „Zum Schwan“, a doľho měješe gmejna w swojim hamtskim kolku znamjo kolpa.

Lětstotki su sebi Serbja powěsć wo Krabaće powědali, wo kuzlarju, kiž bě chudemu serbskemu ludej dobry a bohately truhnješe. Tute stawiznički wabjachu tež spisowacelow. Měrcin Nowak-Nječhorński a Jurij Brězan staj pisaľoj knihi wo Krabaće. Samo wukrajni spisowaceljo wo nim pisachu, w Českej hrajuachu njedawno w dźiwadle hru wo nim... Chorwat-Krabat njeje zabyty.

T. M.

### Z hole

Z wjeselom postrowjamy tež my přécowanja towarstwow přećiwu njewužitnemu wužiwanju palenca, wo kotrychž je so srjedu tydźenja w Budyšinje na hłownej zhromadźiznje provincialneho towarstwa za znutřkowne misionstwo tak horliwje rěčalo. Dowolamy sebi při tym na to pokazać, zo maju z džěla tež naši wulcy knježa a zemjenjo přčinu a skladnosć, w wěstym nastupanju njewužitnemu wužiwanju palenca zadźěwać, kotrež so snadž bjez jich wědomaja, ale tola k jich wužitku stawa. Hdyž ma so w našej wokolnosći w knježich lěsach a hajach drjewo na přésadźowanje přédawać, móžeš často wobkedźbować, zo knježi zastojnicy do spočatka a w běhu přésadźowanja tak a tak wjele khan palenca k lěpsemu dadža. Ludžo, kotřiž maju mysle kupować, so wě, so rady darmo napija. Při tajkich skladnosćach zastojnicy na palenc skupi njejsu; a njecha-li so z přésadźowanjom tak prawje šlachćić, so hišće tuža palenca doda. Hdyž so knježich zastojnikow prašamy, pře čo to kupcow tak napojeja, so nam wotmołwi: „Hdyž su ludžo pjeni, lěpje sadžeja!“

Serbske Nowiny,  
sobotu, 13. junija 1885

## Kubľanski dzeń 1985

Na zwučene wašnje wotmě so pón-dželu, 25. 2. 1985, we wosadnym domje w Budyšinje Serbski kubľanski dzeń pod hesłom: „Chrystus – naša nadźija.“ Město schorjeneho serbskeho superintendenta Alberta bě přewzał knjez farar Malink nawodnistwo a přédowanje na Božej službje. Na jednore a lochce zrozumliwe wašnje při tym rozložil scěnje, kak bu Jězus po 40dnjowskim posćenju na troje wašnje spytowany wot zleho ducha. Wón pak, wotpokazawši wšě swětné lubjenja a dobroty, wosta swěrný Bohu Wótcej. Přédar pak pokaza tež na wšelakich přiľkladach, na kajke wašnje je džensniši křescan spytowanjam wustajeny.

Přeni přednošk po kemšach měješe knjez farar Pjeh. Wón wobšěrnje rozprawješe wo loňšim schadźowanju Lutherowego swětowego zwjazka w Budapesće. Schadźowanje so wotmě pod hesłom „Chrystus – nadźija swěta“. Je pak so tam tež jednatwo wo načasných prašenjach zachowanja mēra, pomocy hłód tradacym a wo swoje čłowjeske prawa wojowacych ludach. Hladajo na heslo zeńdžanja, wšak wubudži zwěseńnje, „zo je čas pobožnych słowow nimo“, wěste zadźiwanje.

W popołdńišim přednošku rysowaše nam knjez farar Feustel-Minakalski ze zwučenej dokładnosću puć křescanstwa z Romskeho časa sem. Wón wuzběhny wosebje, zo je so z narodom Chrystusa zahajila nowa doba, dokelž je přédował lubosć k čłowjekam, haj, samo k njepracelam. Z nim je Boh nam swoju lubosć wopokazał. Wón wostawa nam swěrný, tež w njeswěrje.

„Jězus je naša nadźija ze swojeho zrowastawanja sem“, rjekny knjez farar Lazar-Bukečanski w swojim přinošku. „Wón je nam nadźija za čas a wěčnosć, za tón a tamny swět ze swojim słowom: ‚Ja sym žiwy, a tež wy budžeće žiwi.‘ Čłowjek bjez nadźije je wbohi čłowjek.“

W přestawce postrowi nas stajnje lubje wityny ekumeniski hósc knjez farar Nawka-Zdžěrjanski. Wupraji mjez druhim swoju radosć, zo mamy zaso serbskeho superintendenta.

Dale přednjese knjez farar Malink postrowy serbskeho superintendenta Alberta k dobremu poradženju dnja. Zhromadźeni prošachu, jemu postrowy a přéca za bórzmone wustrowjenje posrědkować.

Knjez superintendent na wotpočinku Wirth wozjewi, zo pojedže lětsa zaso „serbski bus“, a to dnja 19. meje, do Delnjeje Lužicy. Tójšto zajimcow so hnydom zapisa.

Přestawki mjez jednotlivymi přednoškami běchu hódnje wupjeljene z wuknjenjom noweju nabožnjeju spěwow. Pod wustojnym nawodom knj. Taran-koweje so přítomnym wjesele spěwaše. Dźiwajo na lětuši słabši wopyt kubľanskeho dnja, měło so snano rozmyslować wo tym, hač njeby swobodna sobota přiľhodniši dzeń za přichodne schadźowanje byla.

A. Grofa

### Mudrosć starych Serbow

## Česće hłódný njej' česće hódný

Chwalba kóždého dušinje stroweho čłowjeka wjeseli. To je připóznaće, dowěra, česćownosć. Chwalomny čłowjek ma dobre mjeno, kotrež Boža 8. kaznja škita.

Kóždy mjenje abo bóle na chwalbu čaka. Wbohi tón, wosebje wbohe to džěćo, kotrež ženje žaneje chwalby njenzahoni.

Wbohi pak, haj wohidny tón, kiž je hłódný, kiž so wonjedža za chwalbu. Česćelakomy njeje chwalby hódný.

Chwalbu, dobre mjeno dóstanje tón, kiž to dobre dokonja nic česće dla, ale dokelž so nuzowany čuje pomhać, prawdu rěčeć, wodawać, mēr mjez čłowjekami přisporječ, być křescan nic jenož ze słowom, ale tež ze skutkom.

Tajkich chwalmy sej!

Gerhard Wirth

**Spěwajmy džens haleluja,  
spěwajmy džens Bohu džak!  
Bohu chcemy so my džakować  
za wšo, štož nam darił je.**



# Nutr̃kowne misionstwo w Sakskej

(Kr̃otki p̃ehlad)

Hdyž r̃ečimy wo Nutrkownym misionstwie, myslimy tež na pioñerow spočatkow diakonije. Chcu tu jenož w zastupnistwie mnohich druhich tr̃och wulkich mjenować, kotřiž z tuty m skutkom pod wulkimi wosobinskimi woporami za-počachu:

August Hermann Francke 1663—1727  
Johann Heinrich Wichern 1808—1881  
Friedrich von Bodelschwingh 1831—1910.

Sl̃edowacy kr̃otki p̃ehlad njech nam mnohosć a wulkosć džela trochu p̃edstaji. Kōžde l̃eto sm̃e so nadr̃ožna zb̃erka za potr̃eby Nutrkowneho misionstwa p̃rewjesć, a tež kolekty so zb̃eraja. W našej krajnej cyrkwi mamy 100 domow z 2 500 m̃estnami, a to

— domy za duchownje brašenych  
— starownje  
— wočerstwjenske domy  
— dw̃e džecacej ortopediskej chorowni  
— dom za hluchoñemych  
Wjetše domy su:

— Katharinenhof w Großhennersdorfje 350 ložow

— Ewangeliska hojenska a hladanska stacija za epileptiskich w Kleinwachauje 210 ložow

— Starownja Sichem we Werdaue 190 ložow

— 28 wotnožkow Nutrkowneho misionstwa

— 5 m̃ešcanskich misionstwow (Dr̃eždžany, Lipsk, Karl-Marx-Stadt, Zwickau, Plauen)

Nadawki tutech wotnožkow:

— misionarske dželo z wosadami

— dželo z čelnje brašenymi

— dželo z duchownje brašenymi a jich staršimi

— dželo z psychisce chorymi

— diakonstwo za wohroženych dla chcyćiwosnosće

Nutrkowne misionstwo ma w Dr̃eždžanskej krajnej cyrkwi 1 700 hlownohamtsce p̃ristajnych.

Diakoniji p̃rizamknjene, ale juristisce samostatne su tute sl̃edowace domy:

— dom za diakonisy a chownjwa w Dr̃eždžanach 250 ložow

— dom za diakonisy a chownjwa w Lipsku 350 ložow

— dom za diakonisy w Aue

— misionstwo za artistow a wustajerjow za cyłu Latki

## POWĚŚĆE

**Před 350 l̃etami:**

**Dnja 29. meje 1635 buštej wob̃e**

**Lužicy Sakskej**

Hižo 5 l̃et po spočatku woneje hr̃ozbeneje w̃jny, kotraž mjenowaše so pozdžišo 30l̃etna, potajkim w l. 1623, nje-m̃eješe ñemski kejžor Ferdinand II. scyla žane pjenjezne sr̃edki wjace, a nihto jemu tež ničo požići njechaše: ani katolscy wjerchojo ani Augsburske bankowe domy abo druzi bohaći ludžo. Tak by dyrbał kejžor poprawom w̃jnu jako zhubjenu skōnčić. W swojej nuzy wobroći so na lutherskeho sakskeho kurwjercha Jana Jurja I., kotryž bě drje na zakladže sl̃eboroweho h̃ornistwa najbohatši ñemski wjerch, a prošeje jeho wo pjenjezy — a w̃n je dosta! 70 t złota zm̃ožni kejžorej z w̃jnu pokroćować. M̃eješe pak wum̃enjenje podpisać, ko-

trež ženje spjelnic̃ njem̃ožeše: Dyrbješe kurwjerchej Lužicy zastajić, kotrejž m̃eještej w l. 1635 do jeho wobsydstwa p̃reñć, jeli kejžor dołh njezaplaći. Jan Jurij bě wulki wuznam Lužicow a jeju dalje wuwicowce možnosće prawje sp̃oznał. Jemu džeše wo powjetšenje wobsydstwa. Tež njeje jemu zaležalo na tym, luthersku w̃ec p̃reradzić abo w̃jnu p̃rjedy skōnčić, p̃rečož bě to w času, hdyž wobhladowachu w̃jny za normalne a njewobeñdzomne. Po tym zo bě dołh p̃rež danje na wjace hać 72 t złota narostl̃ a kejžor plaćić njem̃ožeše, dyrbješe wob̃e českej markhrabnistwie Sakskej wotstupić.

Cehodla pak na to wosebje spominamy? Dnja 30. meje 1635 podpisachu w Praze t. mj. Tradiciski reces, w kotrymž so dojednachu: W tutymaj k Sakskej p̃ripadnjemaj krajomaj njesm̃ežda so zm̃eny nabožinskeho wuznaća p̃rewjesć. Štož bě potajkim lutherski, wostanje tajki, štož katolski, wostanje katolski, p̃ri čimž so na zd̃erženje kl̃ōstrow wosebita waha kladžeše. Podobne wujednanja b̃echu so hižo do toho postajili, ñetk pak bě so w̃erywuznawanska toleranca na wš̃e časy pisomnje postajila. P̃ri tym b̃echu kejžor, kurwjerch a wobaj kancleraj daloko do p̃rihoda myslili a druhim krajomaj p̃rikład byli.

Zo njeđoñdze we Lužicomaj a w druhich krajach hižo ke chutnym w̃erywuznawanskim rozestajenjam, bě dobrota tutoho dojednania mjez kejžorom a kurwjerchom. Lužicy stej z tym klasiski kraj w̃erywuznawanskeje tolerancy.

D. Rudolph

**Hrodzišćo:** Jutrownu p̃ondzelu bě serbska Boža služba popođnju. Po tym zhomradžichu so kemšerjo na farje ke kofejej a k bjesadze. Farar Malink pow̃eđaše wo wupućowanju Serbow do Ameriki srjedz zañdženeho l̃etstotka. Da-li B̃oh, zetkamy so kl̃etu zaso: jutrownu p̃ondzelu w Hrodzišću. J. M.

**Bukecy:** 28. m̃erca sm̃ežeše naš serbski wjesnanosta Gerat Vieweg swoje 50. narodniny swjećić. W̃on je sobustaw CDU a člon našeje wosady. K najl̃epšemu gmejny je w̃on w b̃ehu 10 l̃et wjele dokonjal a tohodla wobubowany we wysy. Jemu, kiž tež sw̃eru naš Pomhaj B̃oh čita, p̃rejmy za dalše spomōžne skutkowanje w jeho zamołwitym džele wšo dobre a Bože žohnowanje.

**Hodžij:** 3. m̃erca 1985 woswjećistaj w Darinje Gustaw Šimank a mandželska Awgusta dejmantny kwas. Wonaj pochadžataj z Čelnoho a buštaj wot Kl̃etnjanskeho fararja Malinka w̃erowanaj. P̃red 25 l̃etami p̃resydlistaj so wuhlowych jamow dla do Darina a p̃rewzaštaj tam ratarstwo. Mandželskaj staj Serbaj a čitataj rady Pomhaj B̃oh. Z tutej p̃ričinow p̃reje jimaj redakcija, drje trochu pozdžišo, wjele zboža a Božeho žohnowanja. B̃oh mytuj Wamaj Waše dželo a Wašu sw̃eru!

**Rólany:** Ze swjedženskimi kemšemi a Božim wotkazanjom zapokaza so 3. m̃erca tohole l̃eta dotalny farar Hans Wolfgang Hennig jako superintendent w m̃ešcanskej cyrkwi w Rólanač. W̃eriwi z m̃esta a wsow b̃echu w bohatej ličbje p̃ritomni. Dotalny superintendent Koluta wupřa w postrownej hodzinje swojemu nasl̃ednikej Bože žohnowanje a mjenowaše tute zastojnstwo dželo mostytwarca. Zastupnicy rady wokrjesa ze Zleho Komorowa, kotřiž b̃echu tež na Božich službach p̃ritomni, p̃rednjesechu swoje najl̃epše p̃reća. G. W.

**Wjesel:** 10. apryla woswjećići tu knjez Hermann Rychtar swoje sydōmdžesacy. W̃šitcy znajemy našeho jubilara, dokelž njesluša hromadze ze swojej žonu jenož k najsw̃eršim serbskim wosadnym, ale so tež wobdžela na wšitkich serbskich zarjadowanjach. Tuž zastupuje Serbow w Minakałskim cyrkwiskim p̃redstejerstwie kaž tež w Serbskim wosadnym zwjazku. A wopyt našich kubl̃anskich dnjow a serbskich cyrkwiskich dnjow je za njeho samozumliwosć. B̃oh daj lubemu knjezej Rychtarjej dale duchownu čilosć a p̃redewš̃em prawu strowotu! W. F.

**Praha:** Wšitke cyrkwy w ČSSR p̃rihotuju so na VI. wšokřescansku m̃erowu zhomradžnu, kotraž wotm̃eje so w nowym kulturnym palasce w Praze wot 1. do 7. julija 1985. Wjeršk budže kōnčne posedženje njeđzelu, 7. julija, hdyž budže so na českeho reformatora mištra Jana Husa spominac̃, kotryž je někak 100 l̃et p̃red Lutherom skutkował.

### P̃rispomnjenčko

Ñekotre nastawki tutoho čisla bychu so poprawom hižo zañdženy m̃ešac wozjewić m̃eli, kaž na p̃rikład p̃rihošak dr. Rudolpha. Ale naš časopis ma bohužel jenož wobmjezowany rum, tak zo so druhy njeđoñdzi wšo do p̃redwidžaneho čisla p̃rinjesć. M̃ejeće p̃rošu za to zrozumjenje. S. Albert

## SERBSKE BOŽE SLUŽBY

junij 1985

1. 6. — sobota do Swjatej trojicy w 17.15 hodž. hudžbnj nyšpor w Budyšinje w P̃erskej cyrkwi
2. 6. — Swjata trojica w 10.30 hodž. serbska hudžbn matineja w Budyšinje w Michalskej cyrkwi
2. 6. — Swjata trojica Budyšin-Michalska: 8.30 hodž. kemše (Albert)
9. 6. — 1. njeđzela po Swjatej trojicy Budestecy: 14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Albert)  
Huska: 10.00 hodž. kemše (Wirth)
16. 6. — 2. njeđzela po Swjatej trojicy Bart: 10.00 hodž. kemše (G. Lazer)  
Budyšink: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)  
Hodžij: 10.00 hodž. kemše (Grofa)  
Hrodzišćo: 8.30 hodž. kemše (G. Lazer)  
Chwaćicy: 10.00 hodž. kemše (Albert)  
Poršicy: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Wirth)
23. 6. — 3. njeđzela po Swjatej trojicy Wulke Zđzary: 10.15 hodž. kemše (Pjech)
7. 7. — 4. njeđzela po Swjatej trojicy Budyšin-Michalska: 9.00 hodž. kemše (Albert)  
Budestecy: 14.00 hodž. kemše (Albert)  
Klukš: 8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Feustel)  
Polpica: 10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom (Feustel)

Pomhaj B̃oh, časopis ewangeliskich Serbow. Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelnska 27. Redaktor: sup. Siegfried Albert, 8600 Budyšin, Serbski k̃erchow, tel. 42201. Ekspedija: farar G. Lazer, 8601 Bukecy (Hochkirch), Kirchweg 3. — Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola p̃edsydy M̃inisterskeje rady NDR. — Čiše: Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-644). — Wuchadža j̃onkr̃oć za m̃ešac. P̃řinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110 — Index-Nummer 32921